

בעניני השבת אבידה - שיעור 402

I. מקור הדין של השבת אבידה לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים ... השב תשיבם לאחיך (דברים כ"ג - ח ח"מ רנ"ט - ח) בין שהוא קרוב או רחוק (שם) ועוד אם התעלם ממנו והניחה עובר בלאו (ועיין באנציקלופדיה תלמודית השנת אבידה שהאריך דבר) (

II. השאלות הנוגעות לענינינו

(א) מי שלקח בבית הכנסת מעיל שאינו שלו וחזר ולא מצא את שלו עיין בכבא בתרא (מ"ו) ועיין בשו"ע (ח"מ קל"ו - ז) שלא ישתמש בהן וע"ע בערוך השלחן (ז) דאם נתחלפו של זה בזה ואין (באותו מקום) מקפידין בדבר אין בזה חשש גזילה שכן נהגו ולכן כתב האג"מ (ח"ס ה - ט - ז) שעצה טובה לעשות זו לתקנה וכותבים זה על נייר דבוק במקום שמדביקין כל הענינים שיכול להשתמש בהבגדים המתחלפין דאם לאו יש לו לשלם מה שנהנה מהלבישה וגם יש חשש גזילה

(ב) אבידה שנמצאת בישיבה כתב האג"מ (ח"מ ז - מ"ה - ז) שטוב לתקן שאם לא בא בעל האבידה בזמן מסויים תהיה להישיבה או להמוצאה וע"ע באג"מ (י"ד ד - כ"ג - י"ג) דזכה המוצא כמפורש במג"א (ק"ד - כ"ג) דלא אמרינן דחצר בית הכנסת קונה להקדש דחצר קונה מכח יד ואין יד להקדש (אג"מ י"ד ד - כ"ג - י"ג)

III. אינו מחויב להודיע בעיתונים ולחייב להמאבד לשלמו בעבור זה ועוד דיכול המאבד לטעון כי אף ע"י המועדות האחרות היה יודע מי מצא אבידתו (אג"מ ח"מ ז - מ"ה - ח)

IV. חפצים שנשכחו בבית הכנסת צריך לדבק מודעה רק בבית המדרש זו ולא בבתי כנסיות של כל נוא יארק אמנם יותר טוב בבתי כנסיות הקרובות ואם אחר זמן רב לא נמצא הבעל אבידה יש למכרו ויהיו הדמים וסימני הבגד כתובים ומונחים שכשיבא בעל האבידה יתנו לו ורשאים להשתמש בו אבל אינם בתורת הפקר אם לא תיקון כן וגם לא עמד מודעה דיהיה הפקר אחר זמן רב (אג"מ ח"מ ה - ט - ח)

V. אין לתלות האבידה על לוח המודעות סמוך למודעתו דשמה יגנב (קונטרס השבת אבידה בשם רב משה)

VI. צריך להפסיק מלימודו ומלמד בשכירות ג"כ מותר להפסיק דמסתמא המנהל מוחל (שם וג"כ מובא בספר השבת אבידה כהלכתה)

VII. כסף שנמצא בטלפון במקום שרוב ישראל אם יש סימן בצירוף המעות או באיזה יום צריך להחריז ואם הוא צורבא מרבנן שלא משקר יהיה נאמן אפילו בלא סימן (שם)

VIII. צורבא מרבנן הוא איש בן תורה שאינו משנה בדיבורו אף לדברים קטנים ויש בני תורה שחסר להם עדיין במדותם וכדיעותם ואף אותם הנקראים רבנים לפעמים חסר מהם עדיין מדרגה זו (שם)

IX. נתינת וקבלת מתנה עבור השבת אבידה (ח"מ רס"ה - ה) דהרואה אבידה חייב להחזירה בחנם אם הוא בטל ורק אם מבטל ממלאכתו הותר כפי שיעור שכר שמפסיד ועיין בהרא"ש (ז"מ ז - כ"ח) שבענין פריקה אין רשאי ליטול שכר אמנם עיין בהרדב"ז (שזוטות ו - ט) דאף שאין למוהל שכר מן הדין מותר לו לקבל שאל"כ חוששין שלא יעשה המצוה כתיקונה ע"כ מותר להאובד להכריז שיתן פרס על השבת אבידה אכן המקבל אם בעל האבידה רוצה מאד ליתן שכר יודיע שמקבלו ע"מ ליתנו לצדקה ועיין בשבת (ק"כ:) שחסידיים לא ניתא להו ליתהני מאחרים (תשובות והנהגות ג - ח"מ תס"ג) מ"מ ירא שמים יש לו ליקח על טירחתם (ע"ש שנת ק"כ)

X. אי מצוות השבת אבידה דוחה איסור מוקצה מצא מציאה בשבת שהוא כלי שמלאכתו לאיסור כגון מכוננית מחשב וכדומה יש לומר דמותר להרימו ע"מ להחזירו דמאי שנא אם מגביה פטיש לפצח בו אגוזים או מגביהו לקיים בו המצוה של השבת אבידה שעושה נחת רוח לבוראו וכ"כ הגר"א (תקפ"ו - כ"ז) ומסופק בזה הבה"ל (רס"ו - י"ג ד"ה חסור) כ"כ התוספות (שנת ס. ד"ה לא צמוד) דהנאה נחשב לצורך גופו ומה"ט מותר לשלוח תפילין לחבירו ביו"ט (רשב"א ז"ה ט"ו.) ולכן לתת לתינוק צעצוע להרעיש מותר ולכן לשלוח לחתן נרות כסף בשבת מותר (רע"א ז"ו - ט"ו) וע"ע שו"ת חת"ס (פ"ז) שאסור וטעמו דבמציאת מוקצה שלו אין רשאי להגביה איך יגביה של אחרים ולכן ליכא שום מצוה דאל"כ גם טלטול שלא יגנב צריך להיות מותר בשל אחרים ולא דמי לנתינת מתנה דהתם חשיב שימוש שהכלי עומד להשתמש בו משא"כ טלטול שלא יגנב בנ"ד או בכלי שמלאכתו לאיסור (שש"כ כ - כ"ח) וכמו שזקן ואינו לפי כבודו צריך בעל האבידה למחול ה"ה בדבר מוקצה צריך למחול ועוד ראה מציאה דלא בא לידו שאסור להגביה (שנת ק"ג:) דלא דחינן איסורא מקמי ממונא (חת"ס שס) וכן סבר רב אלישיב דאסור ודלא כהגרשז"א שנוטה להתיר (השבת אבידה כהלכתה) אבל ע"י טלטול ברגל יש להתיר אפילו מוקצה מחמת גופו (בה"ל רס"ו דה פן יקדמו)

XI. אותם האנשים בזמנינו שאינם שומרי תורה ומצות שצריכים להחזיר להם אבידתם (שס בשם רב משה)

XII. מה הדין למי שמצא דבר יקר בחורבן של מגדל תאומים עיר שרובו נכרים כעירינו אין צריך להכריז אפילו דבר שיש בו סימן אם במקום המיוחד הזה הם רוב גוים עיין בב"ק (ק"ג:) דדרשינן "לכל אבידת אחיך" לאחיך ולא לעכו"ם וכ"כ הרמב"ם (גזילה ואזיזה י"ח - ג) ורש"י בסנהדרין (ע"ו:) כתב שהמחזיר אבידה לנכרי מראה בעצמו שהשבת אבידה אינה חשובה לו מצות בוראו שאף לנכרי עושה כן שלא נצטוו עליהם והרמב"ם (שס) כתב דהמחזירה הרי זה עובר עבירה מפני שמחזיק ידי רשעי עולם והבאר הגולה (ח"מ רס"ו - ז) כתב דלדעת הרמב"ם אין איסור להחזיר אם אינו עובד ע"ז ודלא כרש"י אמנם אם החזירה לקדש את השם ה"ז משובח ובמקום חילול השם חייב להחזירה (ח"מ רס"ו - ה) איברא בירושלמי (ז"מ ז - ה) מובא המעשה בשמעון בן שטח שתלמידיו קנו עבורו חמור והיה בו מרגלית וצוה להחזיר לישמעאלי לקדש בו השם וגם אין בזה משום לא תחנם ועיין בבאר הגולה (ח"מ שפ"ח - ה) דיש רבים אשר קידשו שם שמים והחזירו טעותים של עכו"ם בדבר חשוב ומשום זה גדלו והעשירו והצליחו ולהיפך לא הצליחו

נבסס לטלו נשמות אבי אורי ל אלטער ליסא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה ודאי אורח"י כאלה רחל ב"ר גרשון חנוך הסניף הכהן ע"ה